

SVU. 16. 20. IV 73

JÄRELVIDU UNGARLASTE KÜLALISESINEMISTELE

Teatrihooaja tähelepanuväärsemate sündmuste hulka tuleb lugeda kahtlemata Ungari Rahvusooperi solistide Erzsebet Komlóssy, Erzsebet Házy ja Andras Farago külalisesinemised RAT «Estonias» aprillikuu algul.

Kõik kolm külalist on saanud hariduse Budapesti konservatooriumis ning kuuluvad praegu oma maa parimate solistide hulka, millest annab tunnistust ka Liszti-nim. preemia. Teatritöö kõrval on nad esinenud eduga oratooriumi- ja kammerlauljatena, harvad pole külalisesinemised teiste, peamiselt Euroopa maade teatrilavadel.

RAT «Estonia» on Ungari teatriga viimastel aastatel tekkinud soojad sõprusuhted. On korraldatud teatrijuhtide vastastikuseid külaskäike, suur menu saatis estoonlaste balletitrupi külalisesinemisi Ungaris. Loominguliste sidemete üks väljendus on tänapäeva Ungari ühe silmapaistvama helilooja Sandor Szokolay «Verise pulma» lavastamine «Estonias». Ooper, mida on eduga mängitud paljude maade lavadel, leidis ka eesti publikult sooja vastuvõtu. Nüüd sai teoks «Estonia» ammune kavatsus etendada ooperit ungari solistidega: 7. aprilli õhtul laulsid selles Emaña Erzsebet Komlóssy, Leonardona Andras Farago ja Pruudina Erzsebet Házy. Peale selle tegi A. Farago kaasa «Don Carloses» suurinkvisitorina, E. Házy «Jevgeni Oneginis» Tatjanana ning E. Komlóssy «Trubaduuris» Azucenana.

Muljed? Vestlesime seekord asjaosalistega teatrist.

MARE JÓGEVA (kes peaaegu kõigis «Estonia» «Verise pulma» etendustes Mõrsjat on laulnud): Külaliste kolmikust köitis kõige rohkem Erzsebet Komlóssy Emana. Näis, nagu oleks see osa kirjutatud just temale, tema häälelisi võimeid ja lavalist temperamenti ning näitlejavõimeid arvestades, mistõttu ka selle lahendus oli väga tugev. Lauljataril on särav, mahlakas, kande hää, ta kasutab seda oskuslikult nii pianos kui fortes. Ema osatäitmises oli vahest kõige rohkem tunda ka hispaania vanade traditsioonide ja pärimuste juuri, mis tegelaste elukäiku nii traagiliselt mõjustavad. Särav häälematerjal on ka Erzsebet Házy. Mõrsja partii on ääretult raske, suure ulatusega, dünaamiliselt kontrastiderohke ning väljub mõningates stseenides n.-ö. tavalise laulmise piiridest. Nagu teisedki, liikus ka E. Házy laval vabalt, võib-olla liigagi tormakalt, mistõttu kohati kerkis esile väline temperament. Pärast Mõrsjat pole kerge «Oneginis» Tatjanat laulda, ja küllap kunstnik seda ar-

vestas ning ennast hääleliselt tagasi hoidis. Üldiselt meeldiv oli ka Andras Farago Leonardo, kuid temperamendilt Mõrsjast ja Emast vägagi erinev. Etenduse mõjuvaimad olid Ema stseen noaga (I vaatus) ja II vaatuse IV pildi duett.

AINO KÜLVAND: Olen õige paljude külalistega laulnud. Ungarlased haarasid oma temperamendiga (mida ise olen sageli sunnitud vaos hoidma) sedavõrd, et isegi koor nendega kaasa läks ja elavamaks muutus. Igal sammul oli tunda, et «Verine pulm» on nende oma ooper, see väljendus nii lavalises liikumises kui ka vokaalses lahenduses. Väga hästi ning loomulikult kõlas tekst, mis on ka arusaadav: kasvab ju teose helikeele rütmika otseselt välja ungari keele intonatsioonidest. Kõrgelt tuleb hinnata külaliste vokaaltehnilist taset.

NEEME JÄRVI: Tavaliselt ei soovi külalised enne etendust põhjalikke proove, vaid piirduvad n.-ö. konsultatsioonidega. Erzsebet Komlóssy tahtis aga enne «Trubaduuri» etendust kogu Azucena osa põhjalikult läbi harjutada, kuigi ta seda väga hästi tunneb. Oma häält valdab E. Komlóssy suurepäraselt. Näitlejana on ta temperamentne, kuid oskab meisterlikult oma kavatsused realiseerida antud lavastuse kunstilise lahenduse raamides. Väga meeldivalt ja täpselt esines Tatjana osas Erzsebet Házy.

Niisuguseid sõprussidemeid nagu Ungari Rahvusooperiga võiks teatril palju rohkem olla. See annaks võimaluse teatritööd mitmekesisemaks ja huvitavamaks muuta. Ei saa märkimata jätta sedagi, et meie oma solistidel peaks olema palju rohkem võimalusi esineda teistes teatrites.

Lõpetuseks mõni sõna ka külaliste poolelt. Teatril tegi muidugi rõõmu, et neile jättis «Verise pulma» lavastus (Udo Väljaots) väga hea mulje. Kiitust jagasid nad lavakujundusele (Lembit Roos), millest eriti tõsteti esile III vaatuse metsapilti. Teose muusikaline lahendus erineb koduteatri omast: «Estonias» (Kirill Raudsepp) on see rahulikum ja tasakaalukam, mis on kindlasti rahvuslikust temperamendist tingitud. See aga ei takistanud külalistel etendusse sulamast. «Järeleandmisi» tehti mõlemal poolel — külalised kohandusid kiiresti meie lavastuse õhkkonnaga; kus võimalik (muusikalist dramaturgiat lõhkumata), tuli solistidega kaasa dirigent. Kõigi siin mängitud etenduste põhjal andsid ungarlased «Estonia» muusikalisele ja lavakultuurile kõrge hinnangu.